

září 2026

NÁVRH NOVÉHO ÚHRADOVÉHO SYSTÉMU V POBYTOVÝCH SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH

Zvýšení podílu vlastních zdrojů, cílená solidarita a dorovnávací
sociální dávka

Návrh Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR (APSS ČR)

Návrh schválen Prezidiem APSS ČR 8. září 2026

Základní teze

Veřejné prostředky mají v pobytových sociálních službách prioritně financovat péči a chránit osoby, které nemají dostatečné vlastní zdroje. Náklady na ubytování a stravu si každý občan hradí sám a stát zde nastupuje a pomáhá až v okamžiku, když příjmy a majetek dané osoby nestačí. Úhrada za ubytování a stravu má být hrazena transparentně, s jasnými sociálními pojistkami a s dorovnáním pouze pro osoby, jejichž příjmová a majetková situace plnou úhradu neumožňuje.

1. Shrnutí návrhu

Současný systém financování pobytových sociálních služeb kombinuje regulované maximální úhrady klientů, příspěvek na péči, platby zdravotních pojišťoven a veřejné dotace (a další minoritní zdroje). U pobytových služeb přitom část nákladů na ubytování a stravu není pokryta úhradami klientů a je nepřímo dofinancována z veřejných zdrojů bez ohledu na individuální finanční situaci klientů. Návrh APSS ČR směřuje k adresnějšímu modelu: veřejná solidarita se má více soustředit na osoby, které ji skutečně potřebují, a systém má současně posílit ekonomickou stabilitu poskytovatelů.

- Péče zůstává oddělena od „hotelové“ složky. Příspěvek na péči je primárně určen k úhradě péče podle stupně závislosti.
- Ubytování a strava se hradí z vlastních zdrojů klienta, případně prostřednictvím přiměřené rodinné spoluúčasti, a pouze při nedostatku zdrojů z nové dorovnávací dávky.
- Klientovi musí i po úhradě zůstat zákonem garantovaný minimální osobní zůstatek; navrhuje se zachovat 15 % příjmu jako nepodkročitelné minimum a zároveň vyhotovit analýzu této částky / variantně je pravidlo 15 % zůstatku zrušeno, pokud má klient nedostatečný příjem na úhradu nebo by měl nízký zůstatek, pak na toto reaguje superdávka, tj. jde pak o nastavení parametrů.
- Dávka je příjmově a přiměřeně majetkově testovaná. Test nesmí vést k nucenému zpeněžování běžného bydlení manžela/partnera ani k faktickému zbavení klienta všech likvidních prostředků (budou využity stejné pojistky jako u současné superdávky).

Sídlo a kancelář:

Vančurova 2904, 390 01 Tábor
IČ: 60445831 | DIČ: CZ60445831
E: apsscr@apsscr.cz | T: 381 213 332
datová schránka: 6c63cgd

Kancelář Praha:

budova Vyšehrad Garden, Na Pankráci
322/26, 140 00 Praha 4

- Rodinná spoluúčasť musí vycházet z jasné zákonné úpravy, posouzení schopnosti přispět a z procesních záruk. Rodinná spoluúčasť je povinná, avšak pouze v případě, že rodina projde příjmovým a majetkovým testem, obdobně jako u superdávky. Alternativou k této variantě je povinnost písemně čestně prohlásit, že příjmy a majetek rodiny neumožňují finančně přispívat rodičům na úhradu ubytování a stravy.
- Preferovanou variantou je postupný přechod k úhradě ekonomicky odůvodněných nákladů na ubytování a stravu, s regulatorním stropem a pravidly pro uznatelné náklady.

Varianta doporučená APSS ČR:

Využít stávající superdávku také k úhradě nedoplatků za ubytování a stravu v pobytových sociálních službách, zachovat 15% ochranný zůstatek příjmu, zavést transparentní nákladové úhrady s regulovaným stropem a rodinnou spoluúčasť řešit jako subsidiární, příjmově chráněný prvek dávkového systému.

Příklad nového mechanismu:

Měsíční úhrada klienta např. domova pro seniory je stanovena na 21 000 Kč, jeho příjem/důchod činí 22 000 Kč. Po odečtení 15 % zůstatku (3 300 Kč) činí měsíční úhrada 18 700 Kč, jde tedy o nedoplatek ve výši 2 300 Kč. Klient může tento nedoplatek uhradit ze svého zůstatku a musí z finančních úspor (při zachování úspor ve výši 200 000 Kč). Pokud tyto zdroje nemá, je oslovena/vyzvána rodina (manžel, manželka, partner, partnerka, děti) k doplatku této částky. Pokud příjem a finanční situace sekundárně povinného poplatníka neumožňuje úhradu nedoplatku za ubytování a stravu, nastupuje stát a tato částka je uhrazena v rámci tzv. superdávky.

2. Proč systém úhrad změnit

- Stát má garantovat (a garantuje) dostupnost potřebné sociální a zdravotní péče pro všechny bez ohledu na příjmy a majetkovou situaci.
- Solidarita má být adresná. Veřejné prostředky určené na kompenzaci nízkých úhrad za ubytování a stravu dnes fakticky podporují klienty bez přímého zohlednění jejich příjmů a likvidního majetku.
- Systém nemá vytvářet ekonomickou motivaci volit pobytovou službu pouze proto, že je pro konkrétní domácnost levnější než kombinace zajištění bydlení, stravy a terénních služeb v domácím prostředí. Přednost mají mít komunitní sociální služby a neformální péče a systém úhrad nemá vytvářet ekonomickou motivaci pro volbu pobytové sociální služby.
- Poskytovatel potřebuje předvídatelný příjem odpovídající reálným nákladům. Dlouhodobé podfinancování zejména ubytovací složky zvyšuje závislost na dotacích a omezuje možnost plánovat poskytování kvalitní péče, přizpůsobit množství personálu a obnovovat majetek.

Sídlo a kancelář:

Vančurova 2904, 390 01 Tábor
IČ: 60445831 | DIČ: CZ60445831
E: apsscr@apsscr.cz | T: 381 213 332
datová schránka: 6c63cgd

Kancelář Praha:

budova Vyšehrad Garden, Na Pankráci
322/26, 140 00 Praha 4

- Reforma musí současně chránit dostupnost služby. Nikdo nemá být odmítnut nebo nucen službu opustit jen proto, že jeho příjem a přiměřeně využitelný majetek nestačí na zákonnou úhradu.

3. Výchozí právní a úhradový rámec

Podle § 73 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, hradí klient v pobytových službách ubytování, stravu a péči. Po úhradě ubytování a stravy musí klientovi v domovech pro osoby se zdravotním postižením, domovech pro seniory, domovech se zvláštním režimem a v zařízeních podle § 52 zůstat alespoň 15 % jeho příjmu. Maximální výši úhrady za ubytování a stravu stanoví prováděcí vyhláška.

V roce 2026 činí u domovů pro seniory a obdobně u vybraných pobytových služeb maximální úhrada za ubytování 335 Kč denně, u jednolůžkového pokoje 380 Kč denně, a za celodenní stravu 290 Kč denně. Tyto částky je při přípravě reformy nutné považovat za výchozí regulované maximum, nikoli automaticky za skutečné náklady poskytovatele.

4. Navrhovaná architektura nového systému

1. Poskytovatel stanoví cenu ubytování a stravy podle transparentních pravidel a prokazatelných nákladů; cena nesmí překročit regulatorní strop stanovený právním předpisem.
2. Klient hradí ubytování a stravu ze započitatelné části svých příjmů. Po úhradě mu vždy zůstává nejméně 15 % příjmu.
3. Při splnění zákonných podmínek se do financování zapojí vymezená část likvidních úspor klienta. Zákon musí definovat chráněnou rezervu a způsob, jak se úspory rozpočítávají v čase (obdobně jako v případě tzv. superdávky).
4. Pokud vlastní zdroje klienta nestačí, posoudí se případná subsidiární spoluúčast osoby s vyživovací povinností, avšak pouze při dostatečné platební schopnosti a s ochranou její domácnosti.
5. Zbývající rozdíl mezi uznatelnou cenou a započitatelnými zdroji je uhrazen dorovnávací dávkou ze státního rozpočtu.
6. Úhrada za péči se posuzuje odděleně a v pobytové sociální službě je kryta příspěvkem na péči; systém musí reflektovat i situaci, kdy skutečné náklady na péči převyšují příjem z příspěvku na péči a dalších úhrad za péči.

5. Dorovnávací dávka na ubytování a stravu

Dávka má mít jednoduchou a kontrolovatelnou konstrukci. Pro tento účel bude využit systém stávající superdávky. Dávka by byla standardně vyplácena přímo poskytovateli na základě souhlasu klienta.

Sídlo a kancelář:

Vančurova 2904, 390 01 Tábor
IČ: 60445831 | DIČ: CZ60445831
E: apsscr@apsscr.cz | T: 381 213 332
datová schránka: 6c63cgd

Kancelář Praha:

budova Vyšehrad Garden, Na Pankráci
322/26, 140 00 Praha 4

Princip výpočtu

Dorovnávací dávka = uznatelná měsíční cena ubytování a stravy – započitatelná část příjmu klienta – započitatelná část likvidních úspor – stanovená rodinná spoluúčast. Výsledek nemůže být nižší než 0 Kč.

Při konstrukci dávky je nutné zákonem vyřešit zejména:

- **v rámci posuzování majetkových a příjmových poměrů klienta či osob s vyživovací povinností nebude posuzováno vlastnictví nemovitého majetku;**
- rozhodné období pro posouzení příjmů a pravidla pro nepravidelné příjmy;
- okruh započitatelných a nezapočitatelných příjmů;
- ochranný limit likvidních úspor a maximální tempo jejich zapojování do úhrady;
- zjednodušené přiznání dávky při náhlém poklesu příjmů nebo při zahájení pobytové služby;
- pravidelnou valorizaci parametrů dávky tak, aby nebyly dlouhodobě fixovány nominální částkou.

6. Zapojení rodinných příslušníků

Občanský zákoník již obsahuje vzájemnou vyživovací povinnost předků a potomků a stanoví, že dítě je povinno zajistit rodičům slušnou výživu. Z toho však automaticky neplyne přímá povinnost dítěte hradit poskytovateli konkrétní část ceny pobytové sociální služby. Nový systém proto musí rodinnou spoluúčast upravit výslovně a procesně bezpečně.

- Rodinná spoluúčast je subsidiární: nastupuje až po započtení příjmu klienta a zákonem stanovené části jeho likvidních prostředků.
- Posuzují se pouze osoby, u nichž existuje zákonná vyživovací povinnost; samotný příbuzenský vztah bez právního základu nestačí.
- Spoluúčast se nevyžaduje, pokud by ohrozila schopnost osoby hradit přiměřené náklady vlastní domácnosti, péče o děti, bydlení nebo jiné zákonné vyživovací povinnosti.
- Příjemce dávky státní sociální pomoci nebo osoba, která by se zaplacením spoluúčasti do dávkové potřeby dostala, má být od spoluúčasti osvobozena.
- Rozhodnutí o výši spoluúčasti musí být přezkoumatelné. Mírnější variantou celého návrhu by pak bylo čestné prohlášení (popsáno výše).
- Poskytovatel sociální služby nemá být orgánem, který zjišťuje příjmy rodiny nebo vymáhá vyživovací povinnost. Tuto roli má nést veřejná správa.

Sídlo a kancelář:

Vančurova 2904, 390 01 Tábor
IČ: 60445831 | DIČ: CZ60445831
E: apsscr@apsscr.cz | T: 381 213 332
datová schránka: 6c63cgd

Kancelář Praha:

budova Vyšehrad Garden, Na Pankráci
322/26, 140 00 Praha 4

7. Stanovení úhrady za ubytování a stravu

Varianta	Výhody	Rizika / podmínky
A. Skutečné náklady	Vyšší transparentnost; menší závislost na dotacích; příjem sleduje nákladovost služby	Nutná jednotná metodika uznatelných nákladů, auditovatelnost a cenový strop; velké rozdíly mezi zařízeními
B. Regulovaný limit	Jednodušší administrace; vysoká předvídatelnost pro klienty	Při limitu pod náklady zůstává potřeba provozních dotací a tlak na jejich navyšování
C. Nákladová cena s regulatorním stropem (tj. úhrada za ubytovací složku bude stanovena ve výši průměrovaných skutečných nákladů nebo se jim bude alespoň blížit)	Kombinuje vazbu na náklady s ochranou klienta; umožňuje postupný přechod	Vyžaduje metodiku, pravidelnou aktualizaci stropu a kontrolu nákladových položek

APSS ČR doporučuje variantu C. Regulatorní strop má být pravidelně valorizován podle předem známého mechanismu a současně má právní předpis definovat nákladové položky, které lze do ceny ubytování a stravy zahrnout. Tím se sníží prostor pro skryté dotování hotelové složky a současně se zabrání nepřiměřeným cenovým rozdílům.

8. Mezinárodní kontext

Příjmové nebo majetkové testování spoluúčasti v dlouhodobé péči není v zemích Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) výjimečné. OECD uvádí, že většina sledovaných systémů používá určitou formu spoluúčasti a že means-testing je široce rozšířen; u institucionální péče se v řadě zemí zohledňuje také majetek. Česká republika patří mezi země, kde se podle srovnání OECD příjem ani majetek při stanovení míry veřejné podpory dlouhodobé péče standardně netestuje. Návrh APSS ČR tedy odpovídá mezinárodně používanému principu adresnější veřejné podpory, konkrétní české parametry však musí respektovat domácí právní a sociální kontext.

Sídlo a kancelář:

Vančurova 2904, 390 01 Tábor
IČ: 60445831 | DIČ: CZ60445831
E: apsscr@apsscr.cz | T: 381 213 332
datová schránka: 6c63cgd

Kancelář Praha:

budova Vyšehrad Garden, Na Pankráci
322/26, 140 00 Praha 4

9. Dopady na veřejné rozpočty a poskytovatele

Základní fiskální logikou reformy je přesun části dnešního plošného dofinancování ubytování a stravy do adresné dávky. Celkový dopad bude záviset na zvoleném cenovém stropu, parametrech příjmového a majetkového testu, počtu příjemců dávky a skutečné míře rodinné spoluúčasti.

- Vyšší podíl vlastních zdrojů může zvýšit příjmy sektoru o 1–1,8 mld. Kč (na základě analýz dosavadních zvyšování úhrad za ubytovací a stravovací služby).
- Ve stejném rozpětí se mohou/budou pohybovat výdaje na superdávku, avšak budou výrazně nižší než příjmy do systému, odhadem 200–500 mil. Kč.
- Před zavedením je doporučeno provést mikrosimulační analýzu alespoň na anonymizovaných datech o příjmech klientů, úhradách, struktuře nákladů poskytovatelů a modelových majetkových situacích.

10. Nutné legislativní změny

- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách: nový princip stanovení úhrad, vztah k příspěvku na péči, ochranný zůstatek, pravidla předávání údajů a návaznost na dávku.
- Vyhláška č. 505/2006 Sb.: metodika cen ubytování a stravy, maximální úhrady / regulační strop, případně členění uznatelných nákladů.
- Dávková legislativa: doporučuje se samostatná dávka nebo samostatná část dávkového zákona s jasným účelem „dorovnání úhrady ubytování a stravy v pobytové sociální službě“; zapracování do systému dávky státní sociální pomoci je možné jen tehdy, pokud zachová specifika pobytových služeb a přímou vazbu na úhradu.
- Občanský zákoník: vyhodnotit, zda současná úprava vyživovací povinnosti postačí jako hmotněprávní základ, nebo zda je nutné zvláštní ustanovení pro spoluúčast na nákladech pobytové sociální služby.
- Procesní a datová úprava: stanovit, který orgán rozhoduje, jaké údaje lze získávat z registrů, jak probíhá přezkum a jak se chrání osobní údaje klienta a rodinných příslušníků.

Trestněprávní nebo přestupkové sankce by neměly být výchozím nástrojem reformy. Případné sankční mechanismy lze zvažovat až pro prokazatelné zneužití systému nebo úmyslně sdělené nepravdivé údaje a vždy v návaznosti na obecné správní a trestní právo.

11. Implementace a přechodné období

- Fáze 1 – datová příprava (6–12 měsíců): nákladová šetření, mikrosimulace dopadů, právní analýza, návrh metodiky uznatelných nákladů.
- Fáze 2 – legislativní zavedení: účinnost nejdříve po dostatečném seznámení veřejnosti prostřednictvím informační kampaně a po připravení informačních systémů Úřadu práce ČR a poskytovatelů.

Sídlo a kancelář:

Vančurova 2904, 390 01 Tábor
IČ: 60445831 | DIČ: CZ60445831
E: apsscr@apsscr.cz | T: 381 213 332
datová schránka: 6c63cgd

Kancelář Praha:

budova Vyšehrad Garden, Na Pankráci
322/26, 140 00 Praha 4

- Přejícná ochrana stávajících klientů: minimálně časově omezené grandfathering pravidlo nebo limit meziročního zvýšení faktické spoluúčasti klientů, aby změna nebyla skoková.
- Automatická valorizace cenových a ochranných parametrů, aby systém nevyžadoval každoroční ad hoc novelizaci.

12. Sociální a procesní pojistky

- Nepodkročitelný osobní zůstatek klienta;
- ochranná likvidní rezerva klienta;
- ochrana bydlení manžela/partnera a dalších chráněných osob;
- výjimky pro osoby v nízkopříjmových domácnostech a příjemce sociálních dávek;
- zákaz odmítnutí nezbytné služby z důvodu probíhajícího řízení o dávce (již existuje);
- časově omezená předběžná úhrada při neukončeném dávkovém řízení;
- právo na odvolání a srozumitelné rozhodnutí o výpočtu;
- minimalizace administrativy pro poskytovatele a zákaz přenášet na ně dokazování majetkových poměrů rodiny.

13. Parametry k politickému rozhodnutí

Parametr	Doporučení pro další rozpracování
Ochranný zůstatek příjmu	Zachovat nejméně 15 %; zvážít minimální absolutní částku pro velmi nízké příjmy
Úspory	Použít stejný parametr jako u superdávky, tj. jednorázový limit 200 000 Kč
Rodinná spoluúčast	Pouze subsidiárně, po testu schopnosti platit; rozhoduje veřejná správa, nikoli poskytovatel
Cena služby	Nákladová cena s regulatorním stropem a jednotnou metodikou
Výplata dávky	Standardně přímo poskytovateli se souhlasem klienta; nárok náleží klientovi
Stávající klienti	Přejícné omezení skokového zvýšení úhrady
Valorizace	Automatický mechanismus navázaný na objektivní nákladový ukazatel

Sídlo a kancelář:

Vančurova 2904, 390 01 Tábor
IČ: 60445831 | DIČ: CZ60445831
E: apsscr@apsscr.cz | T: 381 213 332
datová schránka: 6c63cgd

Kancelář Praha:

budova Vyšehrad Garden, Na Pankráci
322/26, 140 00 Praha 4

14. Závěr

Navrhovaná reforma mění logiku financování pobytových sociálních služeb z plošného cenového omezení a následného dofinancování na adresnější model založený na transparentní ceně, přiměřené vlastní spoluúčasti a garantované veřejné pomoci těm, kteří plnou úhradu objektivně nezvládnou platit. Klíčové je zachovat dostupnost služby, osobní důstojnost klienta a právní jistotu rodinných příslušníků. Celý návrh vychází mimo jiné ze zavedené, běžné, dlouhé a osvědčené praxe většiny zemí OECD.

Pro další legislativní práci APSS ČR doporučuje rozpracovat zejména mikrosimulační model dopadů, přesnou definici majetkového testu, vzorec rodinné spoluúčasti a metodiku uznatelných nákladů ubytování a stravy. Teprve po těchto výpočtech je vhodné stanovit konečné nominální limity a vyčíslit čistý dopad na státní rozpočet.

Právní a analytické podklady

- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, zejména § 73 (aktuální znění ověřeno v srpnu 2026).
- Vyhláška č. 505/2006 Sb., prováděcí vyhláška k zákonu o sociálních službách (aktuální sazby pro rok 2026).
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, zejména § 910 a § 915 (vyživovací povinnost předků a potomků).
- MPSV: Příspěvek na péči – informace aktualizované v lednu 2026.
- OECD (2024): Is Care Affordable for Older People?; OECD (2025): Needs assessment and eligibility criteria in long-term care.

Autor návrhu: Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MSc., MBA,
prezident Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR,
Unie zaměstnavatelských svazů ČR a European Ageing Network

Sídlo a kancelář:

Vančurova 2904, 390 01 Tábor
IČ: 60445831 | DIČ: CZ60445831
E: apsscr@apsscr.cz | T: 381 213 332
datová schránka: 6c63cgd

Kancelář Praha:

budova Vyšehrad Garden, Na Pankráci
322/26, 140 00 Praha 4